

NATUURBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING

Voordracht VRP 29/01/02

Prof. dr. G. Van Hoorick

Docent in het vakgebied bestuursrecht en milieurecht

Universiteit Gent

Advocaat te Gent

INHOUD

1. Overzicht van het juridisch kader

2. Interrelaties op het vlak van de planning

- 2.1. Belang van de planologische bestemmingen voor het natuurbeleid
- 2.2. Invloed van de algemene beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid op de ruimtelijke planning
- 2.3. Invloed van de gebiedsgerichte beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid op de ruimtelijke planning

3. Interrelaties op het vlak van het vergunningenbeleid

- 3.1. Belang van de stedenbouwkundige vergunning voor de natuurbescherming
- 3.2. Belang van de algemene beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid voor de stedenbouwkundige vergunningverlening
- 3.3. Belang van de gebiedsgerichte beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid voor de stedenbouwkundige vergunningverlening

1. OVERZICHT VAN HET JURIDISCH KADER

1.1. Ruimtelijke ordening

- Decreet van 18 mei 1999 ruimtelijke ordening, laatst gewijzigd door het decreet van 13 juli 2001
 - doelstellingen
 - bestuurlijke organisatie
 - ruimtelijke planning
 - structuurplannen
 - uitvoeringsplannen (plannen van aanleg)
 - grondbeleid
 - ruimtelijke informatie
 - plannenregister
 - vergunningenregister
 - stedenbouw
 - stedenbouwkundige vergunning
 - handhaving
- Besluit van de Vlaamse regering van 14 april 2000 kleine werken en functiewijzigingen
 - van stedenbouwkundige vergunning vrijgestelde werken
 - vergunningsplichtige functiewijzigingen

1.2. Natuurbeleid

- Vogelrichtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979
 - speciale beschermingszones (SBZ-V)
- Habitatrichtlijn 92/49/EG van 21 mei 1992
 - speciale beschermingszones (SBZ-H)
 - toetsing plannen en projecten bij SBZ-V en SBZ-H
- Decreet van 21 oktober 1997 natuurbehoud, laatst gewijzigd door het decreet van 18 mei 1999; wordt momenteel gewijzigd o.m. ter omzetting van de vermelde richtlijnen
 - bestuurlijke organisatie
 - doelstellingen en natuurbeleidsplanning
 - natuurbeleidsplan
 - natuurrichtplannen
 - algemene beschermingsmaatregelen
 - zorgplicht
 - ecologische toetsing vergunningsaanvragen

- (bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen)
 - gebiedsgerichte maatregelen
 - VEN en IVON
 - natuurreservaten
 - *speciale beschermingszones (SBZ-V en SBZ-H)*
 - *toetsingscriteria plannen en projecten aan VEN, SBZ-V en SBZ-H*
 - grondbeleid
 - recht van voorkoop
- Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998
- bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen
 - relatief verbod (heide, vennen, moerassen, enz.)
 - natuurvergunningsplicht
 - meldingsplicht (*zal worden omgezet in natuurvergunningsplicht*)
- Probleem: juridische kwaliteit is zeer pover !

2. INTERRELATIES OP HET VLAKE VAN PLANNING

2.1. Belang van de planologische bestemmingen voor het natuurbeleid

2.1.1. Natuurbescherming door de bestemmingen en bestemmingsvoorschriften

- “Groene” bestemmingen (en bestemmingsvoorschriften in K.B. 28 december 1972) geven zekere bescherming van de natuur
- natuurreservaten of natuurgebieden met wetenschappelijke waarde: zeer sterke bescherming – ongeveer 2 % van Vlaanderen
 - natuurgebieden: vrij sterke bescherming – ongeveer 8 % van Vlaanderen
 - bosgebieden: idem – ongeveer 3 % van Vlaanderen
 - overdruk ecologisch waardevol: niet zo sterke bescherming – ongeveer 3 % van Vlaanderen
 - overdruk landschappelijk waardevol: zwakke bescherming (doch recent vrij strikte rechtspraak van de Raad van State) – ongeveer 33 % van Vlaanderen

- Problemen
 - o te klein percentage afdoende beschermd
 - o bestemmingsvoorschriften onaangepast aan huidige tijd
 - o scheiding natuur en bos lijkt onwenselijk

2.1.2. Koppeling van het natuurbeleid aan “groene” bestemmingen

- Natuurbehoudsdecreet (art. 9 Natuurbehoudsdecreet):
 - o Primauteit van de bestemmingen ten opzichte van de algemene beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid
 - o Land- en bosbouwexploitatie mag in beginsel niet worden geregeld via algemene beschermingsmaatregelen
 - o Afbakening van VEN, IVON, natuurinrichtingsprojecten binnen “groene” bestemmingen
 - o Moeilijkere erkenning van natuurreservaten in agrarische gebieden
- Bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen in het B.VI.R. 23 juli 1998 (Hoofdstuk IV)
 - o bescherming van vegetatie: aantal niet-geëxploiteerde vegetaties overal beschermd; voor de rest vanaf ecologisch waardevolle gebieden en "groenere" bestemmingen
 - o bescherming van kleine landschapselementen: vanaf ecologisch waardevolle gebieden en "groenere" bestemmingen (*zal worden uitgebreid naar gele gebieden, waar nu nog meldingsplicht bestaat*)

2.2. Invloed van de algemene beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid op de ruimtelijke planning

- Juridisch nauwelijks invloed, alleen zorgplicht (art. 14 Natuurbehoudsdecreet)
- Beleidsmatig kan er invloed zijn
 - o beschermenswaardige vegetaties en kleine landschapselementen (B.VI.R. 23 juli 1998/ BWK/GNOP's) → structuurplan → invloed op bestemming en stedenbouwkundige voorschriften
 - o locaties geschikt voor ecologische compensaties

2.3. Invloed van de gebiedsgerichte beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid op de ruimtelijke planning

- VEN en IVON: via de decreten is juridisch geen invloed verzekerd, doch deze is er wel via het RSV

Natuurbehoudsdecreet	RSV (bindende bepalingen)
<u>Afbakening</u> 125.000 ha (9 %) VEN 150.000 ha (11 %) NVWG NVG Via eigen procedure (<i>via decreetswijziging in alle gevallen openbaar onderzoek</i>) Gebonden aan "groene" of "geelgroene" bestemmingen Tegen 2003 <u>Maatregelen</u> VEN: voorrang voor natuur; sterke eigendomsbeperkingen IVON: nevenfunctie natuur; enkel stimulerende maatregelen naar burger toe	Idem, taak van het Vlaams Gewest Idem, taak van het Vlaams Gewest Taak van de provincies Toename N- en R-gebieden met 38.000 ha, B-gebieden met 10.000 ha VEN en NVWG in de gewestelijke uitvoeringsplannen "in overdruk" (<i>ondertussen gewijzigde opvattingen</i>) Tegen 2007 VEN: stedenbouwkundige voorschriften ? NVWG: stedenbouwkundige voorschriften gericht op verweving NVG: stedenbouwkundige voorschriften ?

- SBZ-V en SBZ-H: invloed op grond van het Europees recht (*decreetswijziging*)
 - o afbakening op grond van natuurwetenschappelijke criteria
 - o ruimtelijke ordening is min of meer juridisch gebonden; bij afwijkende plannen ecologische toetsing (art. 6 Habitatrichtlijn - zie verder)

- Problemen bij VEN en IVON
 - o gewestplanbestemmingen te dominant; te ruime uitzonderingen voor landbouw; geen echt "ecologisch" netwerk
 - o verschillende procedures, tijdshorizonten, afbakeningen (*in decreetswijziging primauteit afbakening via ruimtelijke ordening*)
 - o trage vooruitgang
 - o gevaar voor dubbel gebruik

3. INTERRELATIES OP HET VAK VAN HET VERGUNNINGENBELEID

3.1. Belang van de stedenbouwkundige vergunning voor de natuurbescherming

3.1.1. Voorwerp van de vergunningsplicht

- Ontbossen (voor begrip → Bosdecreet van 13 juni 1990)
- Hoogstammige (op 1 m hoogte stamomtrek 1 m) bomen vellen, alleenstaand, in lijn- of groepsverband, voorzover geen deel uitmakend van bos (behalve in tuin → B.VI.R. 14 april 2000)
- Reliëf aanmerkelijk wijzigen (onder meer elke aanvulling, enz. die aard of functie terrein wijzigt)

3.1.2. Vergunningsprocedure

- MER-plicht
- Adviesverlening Afdeling Natuur van AMINAL

3.2. Belang van de algemene beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid voor de stedenbouwkundige vergunningverlening

- ##### 3.2.1. Zorgplicht (art. 14 Natuurbehoudsdecreet) en ecologische toetsing van vergunningsaanvragen (art. 16 Natuurbehoudsdecreet)

- minimaal: vermijdbare schade moet vermeden worden door opleggen van voorwaarden of weigeren van de vergunning
- mogelijkheid voor compenserende maatregelen
- probleem: juridisch onduidelijk

3.2.2. Bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen (B.VI.R. 23 juli 1998)

- stedenbouwkundige vergunning na advies Afdeling Natuur van AMINAL → vrijstelling van de regeling voor bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen
- in bouwvergunningsprocedure niet altijd advies Afdeling Natuur van AMINAL, met name niet bij overal verboden te wijzigen vegetaties (art. 7 B.VI.R. 23 juli 1998) → best toch advies vragen; anders kan de bouwvergunning voor betrokkene waardeloos zijn
- probleem: regeling voor bescherming van vegetatie en kleine landschapselementen met al haar mogelijkheden voor ecologische beoordeling, compensatie, enz. wordt "opgegeten" door de vermelde uitzondering

3.3. Belang van de gebiedsgerichte beschermingsmaatregelen in het natuurbeleid voor de stedenbouwkundige vergunningverlening

- VEN
 - voorrangsfunctie voor natuur, verscherpte zorgplicht voor overheden
 - ecologische toetsing van alle vergunningsaanvragen (art. 16 Natuurbehoudsdecreet) (*decreetswijziging*)
 - belangenafweging
 - compensaties
 - bijkomende vergunningsplichten (o.m. voor reliëfwijziging → ontheffing Afdeling Natuur van AMINAL) - geen afstemming met stedenbouwkundige vergunning
- NVWG
 - nevenfunctie voor natuur, verscherpte zorgplicht voor overheden

- natuurreservaten
 - o geen erfdienstbaarheden op omgeving
 - o "goede ruimtelijke ordening"
 - o verbodsbepalingen - geen afstemming met stedenbouwkundige vergunning
 - o aparte regeling inzake ontbossing
- SBZ-V en SBZ-H (*decreetswijziging*)
 - o verscherpte zorgplicht voor overheden
 - o ecologische toetsing van alle vergunningsaanvragen (art. 6 Habitatrichtlijn)
 - belangenafweging
 - alternatieven
 - compensaties
- problemen
 - o toenemende invloed andere beoordelingskaders voor stedenbouwkundige vergunningverlening
 - o gebrek aan afstemming tussen diverse regelingen
 - o ingewikkelde regelingen